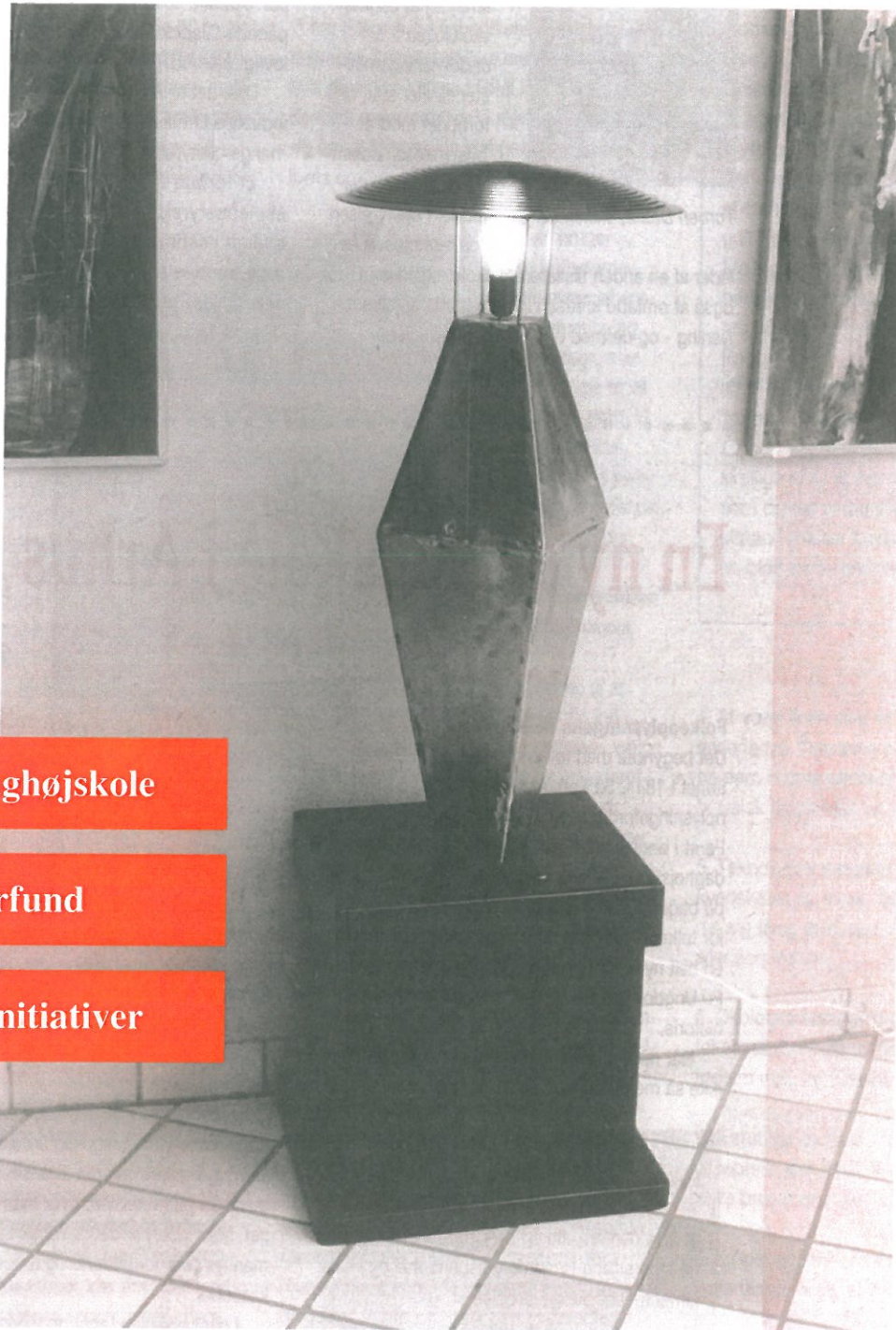

4. ÅRGANG NR. 4 NOVEMBER 1996

NICOLAI

KULTUR AKTIVITET FOLKEOPLYSNING

En ny daghøjskole

Stenalderfund

Grønne initiativer

NICOLAI

AftenskoleKlubbens blad

Udgives af:

Frit Oplysningsforbunds
medlemsforening
Guldsmedgade 25,
Postboks 159
8100 Århus C.
Tlf. 86 12 60 00

Ansvarshavende redaktør:

Sonja Christensen

Redaktion:

Sonja Christensen
Henrik Gram
Inge Madsen
Torben Dreier
Mie Skeldrup

Forsidefoto:

Vi ser en lampe af genbrugsmaterialer designet af Frans Barstad.

Oplag:

12.000

Layout og tryk:

DataGraf Auning AS
Norgaardsvej 3, 8963 Auning

NICOLAI

udkommer 4 gange om året. Bladet postbesorges til FO's kursusdeltagere samt lægges frem på biblioteker og offentlige kontorer.

AftenskoleKlubbens:

AftenskoleKlubbens formål er at udbrede folkeoplysning inden for almene, økonomiske, politiske, sociale og kulturelle emner, samt at arbejde for de idealer som De Forenede Nationer står for. Samt at sikre medlemmernes indflydelse på FO's virke.

Ved tilmelding til et af FO's kurser bliver man medlem af FO's medlemsforening for 10 kr., som overføres fra tilmeldingsgebyret.

Misforståelse?

Torben Dreier, skoleleder

I efterårsferien læste jeg et udkast til ændring af daghøjskoleloven fra undervisningsministeriet. Her står, at forbudet mod at bestyrelsesmedlemmer og skoleleder sidder i bestyrelsen for/henholdsvis er leder af en anden tilsvarende skole, udvides til også at omfatte kredse i lov om støtte til folkeoplysning - og dermed også for daghøjskoler.

Det må bero på en misforståelse.

Grundloven siger nemlig klart og tydeligt i par. 78, stk. 1: Borgerne har ret til uden forudgående tilladelse at danne foreninger i ethvert lovligt øjemed.

Dvs. det er udtrykkeligt tilladt for en person at indtræde i hvilken bestyrelse man vil og i lige så mange bestyrelser, man vil.

Et forbud mod f.eks. at sidde i to daghøjskolebestyrelser er ikke måden at komme mulige misbrug til livs på. Målet er selvstændige bestyrelser, der varetager egeninteresser, og det må kunne lade sig gøre uden direkte forbud.

En ny daghøjskole i Århus

Folkeoplysningens familie

Det begyndte med folkehøjskolen. Den første blev åbnet i 1844. Så kom aftenskolen drevet af et oplysningsforbund. AOF var det første i 1924. Først i begyndelsen af 1980'erne opstod idéen om daghøjskolen, så selvom den har mere end 10 år på bagen, må den betragtes som en baby inden for folkeoplysningen. Der er ganske vist kommet en helt ny til søskendeflokken i 1995, nemlig den Fri Ungdoms Uddannelse, men det er en anden historie.

Når man taler om folkeoplysning, tænker man ikke så meget på indholdet - for det kan være alt

muligt - som på formen og formålet. Formålet er - med ophavsmanden, Grundtvigs eget ord - livsoplysning. Og formen er - for nu at forsætte i dette blomstrende sprog - samtalen. Lad os citere lidt fra en artikel, undervisningsminister Ole Vig skrev til NICOLAI sidste år:

Samtalen - i god Grundtvigsk forstand: Livsoplysende - hvor vi i fælleskab kaster lys over forholdene for derefter at drage vore egne konklusioner. Samtalen, der kan finde sted i en undervisningssituation, men også mange andre steder.

Daghøjskolen

Eleverne bor ikke på daghøjskolen - de er der om dagen inden for almindelig arbejdstid. Så de får selvfølgelig ikke samme intense fælleskab, som man kan på højskolen, hvor man er 24 timer i døgnnet. Men idéen er den samme: I fælleskab kaster man lys over forholdene og drager sine egne konklusioner.

I daghøjskolen tager undervisningen udgangspunkt i det, den enkelte kan, og her tæller erfarin-

Folkehøjskole

- skoleform hvis undervisning går ud på at give den enkelte en baggrund for at kunne tage stilling til samfundsspørgsmål og almenmenneskelige problemer.

(Gyldendals tobidsleksikon, 1985)

ger fra alle livets forhold: familieliv, fritidsliv, uddannelse, arbejdsliv og samfundsliv. Formålet er, at eleverne lærer at se deres egne muligheder i stedet for begrænsninger. Det er den personlige udvikling, det drejer sig om.

Som en del af folkeoplysningen har daghøjskolen mange lighedspunkter med højskolen og aftenskolen, men på to vigtige områder er den anderledes: der er en øvre aldersgrænse for, hvem der kan deltage, nemlig 60 år, og undervisningen skal være tilrettelagt for kortuddannede. De to krav hænger sammen med, at daghøjskolen er tænkt som et tilbud til danskerne om at forøge deres kundskaber og styrke deres muligheder på arbejdsmarkedet og i samfundslivet.

Det kan være arbejdsløse, som vil tilbage til arbejdet eller igang med en uddannelse. Det kan være folk i arbejde, som tager uddannelsesorlov, så de kan komme på omgangshøjde med udviklingen eller for at forbedre sig på noget nyt, fordi deres fag trues af arbejdsløshed.

Daghøjskolen GIMLE

Til nytår tog FO initiativ til at starte daghøjskolen GIMLE. Vi vidste allerede meget om daghøjskoler, fordi vi har haft et tæt samarbejde med flere af de bestående, nemlig Idrætsdaghøjskolen IDA, Gøglerskolen, Kvindeliv og daghøjskolerne for Kvinder og for Mænd. De er alle, hvad man kunne kalde special-daghøjskoler, på grund af deres faglige indhold, eller fordi de er tilrettelagt for deltagere med særlige behov.

GIMLE er en daghøjskole med forskellige linier, dvs. parallelle kurser, der arbejder med hvert sit emne. Undervisningen foregår flere forskellige steder i byen, og selv om undervi-

serne jævnligt samarbejder om fælles aktiviteter, savner man højskolens fælles faciliteter. Men det er en overgang, indtil GIMLE har så højt og stabilt et aktivitetsniveau, at den kan fylde et hus ud. GIMLE er nemlig startet i det små med én linie, men lige nu kører der seks linier, og nr. syv og otte er på vej.

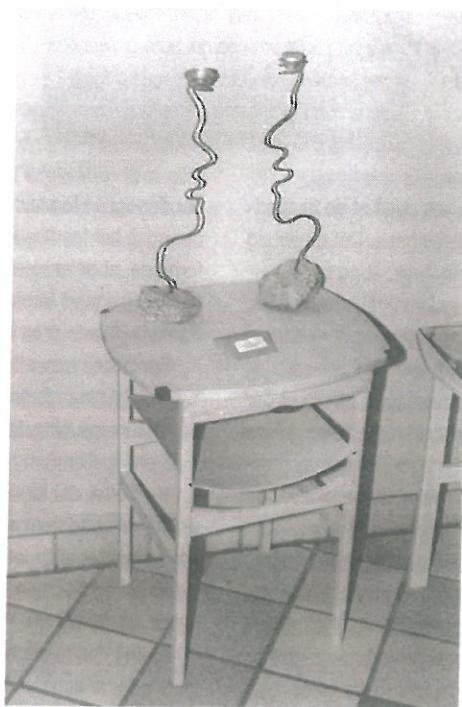
Folkeoplysning = Livsoplysning

Vi har tidligere sat lighedstegn mellem de to begreber, men det er ikke megen hjælp til, hvis de er lige luftige. I GIMLE prøver vi at give dem lidt mere indhold: Vi siger, at det drejer sig om at forøge sine kompetencer på alle livets områder. Det vil sige, man forøger sine

muligheder. Om man bruger mulighederne afhænger af ens livssituation og interesser, men det vigtige er, at man har dem. Vi har inddelt et menneskes samlede kompetencer i otte områder.

De 8 personlige kompetencer

1. Evnen til at sætte sig ind i situationen, vælge og handle derefter (eller som ministeren skrev: kaste lys over forholdene og drage sine egne konklusioner)
2. Evnen til at fungere i samfundet og kendskab til sin egen kultur. Dvs. evnen til at indgå i sociale sammenhænge, samarbejde, tage ansvar for sig selv og andre, kende den historiske baggrund.
3. Sproglig kompetence, dvs. muligheden for at kunne forstå tekster, billeder og udsagn samt at kunne formulere sig skriftligt og mundtligt. En kompetence, som især udlændinge må skaffe sig, fordi den er grundlaget for at arbejde med de andre kompetencer.
4. At være åben over for dem og det, der er anderledes. Tolerance over for andre kulturer og dem i vores samfund, der er "anderledes", fx fysisk og psykisk handicappede.
5. Teknologisk kompetence. Dvs. faglige kundskaber og evner, både dem, man uddanner sig til og dem, man lærer sig selv i arbejde eller som hobby.
6. Økologisk kompetence. Dvs. fornemmelse for samspillet mellem menneske og natur, mellem miljø og forbrug.
7. Æstetiske og musiske kompetencer, dvs. at acceptere eller forkaste kunst og kultur, at være bruger eller være udøvende.
8. Krops- og bevægelsesbevidsthed, dvs. at være tilskuer eller aktiv, at kende sin egen krop, at forstå sammenhænge mellem levevæner og helbred.

Møbel og skulpturer af genbrugsmaterialer - designet af Frans Barstad, der er leder af Gimle-linien "kreativ genbrug".

GIMLEs bomærke

Bomærket (logo'et) er designet af Anne Bech, der leder "Kunst, Arkitektur, Design" linien:

Gimle er et navn fra den nordiske mytologi, fra den gude- og kæmpeverden, vikingerne troede på. Det fik mig til at tænke på de mere end 1000 år gamle guldhorn, som man kan se i kopi ude på Moesgaard Museum, og de inspirerede til bomærkets krumme form. Gimle er navnet på den gyldne sal, hvor de gode efter Ragnarok skal nyde evig lykke. Gimle er altså et rum, og kvadraterne udtrykker "rum" på flere planer: de forskellige emner i daghøjskolen og de mange forskellige rum i et menneske - egenskaber som danner et mønster. Når man tager afstand smelter kvadraterne sammen til en blød form - enheder bliver helhed.

Stenalderfund i Århusområdet.

Mange af vore bopladser fra oldtiden - eller sjældne oldsager - er fundet af amatørarkæologer eller andre interesserede, der under en spadseretur ved stranden eller på marken, har haft øjnene med sig.

Især bopladserne fra stenalderen giver sig ofte til kende med mængder af flint, der er opskyllet på stranden eller ligger på markoverfladen.

En sådan stenalderboplads blev for mere end en halv snes år siden fundet af et par drenge, som samlede oldflint og som efter aftale med de respektive gårdejere havde gennemvandet markerne omkring det nordlige Århus.

Bopladsen der ligger i Lystrup Enge syd for Lystrup by, viste sig på helt traditionel vis som en koncentration af flint i pløjemulden, og mange oldsager blev samlet sammen.

På forhistorisk arkæologisk institut på Moesgård blev de fundne genstande forevist Søren H. Andersen, der er specialist i ældre stenalder. Søren H. Andersen fattede interesse for fundet, og snart påbegyndtes en prøvegravning i området.

Senere skulle det så vise sig at være den hidtil største boplads i Jylland fra den periode af Danmarks oldtid, der benævnes ældre ertebølletid, en del af jægerstenalderen.

Udgravningerne, der igennem årene er foretaget af amatørarkæologer, kun bistået af Moesgård, når helt specielle ting dukkede op, vil formentlig fortsætte endnu nogle år.

Lystrup Enge var for ca. 7000 år siden en omkring 5 km. lang fjord med en ca. 3 km. bred munding mod Århusbugten, og ved nordkysten på en sandrevle, var bopladsen beliggende.

På et tidspunkt har bopladsen været overskyttet af havet, der har rodet lidt rundt i de genstande, der har været efterladt af stenalderfolkene.

Ud for bopladsen, hvor der har været rørskov på lavt vand, ligger i urørte lag tusindvis af oldsager, der er blevet bortkastet i stenalderen.

Det drejer sig om genstande som små primitive økser, kaldet kærneøkser, pilespidser, skraber, knive, bor og forskellige andre redskaber af flint.

Også redskaber af hjortetak og knogle er fundet i stort tal, blandt andet hjortetaksøkser, hvoraf en del med isiddende træskaft.

Af jagtredskaber er fremkommet en enkelt stor bue af elmetræ samt et par små harpuner fremstillet af rådyrtak.

Blandt mange trægenstande er udgravet flere hundrede tilspidsede hasselstokke, hvoraf en del stadig stod lodret i havbunden, som de i sin tid blev nedbanket som en del af fiskegårde.

At fiskeri har haft stor betydning for beboerne ses også af de titusindvis af fiskeknogler i affaldslagene. Det drejer sig

især om torsk, ål og fladfisk, men også makrel, sild, gedde, sildehaj, pighaj og flere andre arter er blevet fanget.

Udover jagt på fugle er der også drevet jagt på større havpattedyr som delfiner og øresvin, ja endog større hvaler som spækhugger og vågehval.

I den nærliggende urskov er der drevet storjagt. Det viser mængder af knogler af urokse, elsdyr, kronhjort, rådyr og vildsvin, men også pelsdyr

som ræv, grævling og vildkat.

Som et kuriosum kan nævnes at hasselknogen eller æskulapsnogen (lægestandens symbol), også har været et jagtbytte, måske en særlig delikatess. Det er iøvrigt det første danske stenalderfund af denne art. Æskulapsnogen lever nu kun i den sydlige del af Europa, men kunne trives i Danmark i det dengang varmere klima, såkaldt atlantisk tid.

Når der skulle drives jagt eller fiskeri på fjorden, eller man skulle til andre jagtpladser, benyttede man som transportmiddel stammebåde, der blev fremstillet af mægtige træer med en stammediameter på en meter eller mere.

I Danmark er der fra jægerstenalderen kun fundet rester af 12-13 stammebåde, alle fremstillet

af lindetræ, men af to bådfund i Lystrup Enge var en fremstillet af bævreasp.

Den første fundne båd, der var fremstillet af bævreasp, var næsten intakt. Der manglede kun et stykke af den ene ræling samt et bagskot, der skulle lukke agterstavnen. Båden var 6,2 m. lang, bredden var 50-60 cm. og sidehøjden ca. 30 cm.

Udhuling af stammen er foretaget med økse, og overalt i fartøjets indre sås tætte hugspor, der viser, at man har benyttet kærneøkser til opgaven. Trods det primitive værktøj har man kunnet hugge siderne ned til en tykkelse af 1-2 cm.

På bunden af båden, ca. en meter fra agterstavnen, fandtes rester af et ildsted. På et underlag af ler og sand fandtes trækul, og bådsiderne ud for ildstedet var forkullede og sortsvedne. Formentlig

har der også i forstavnen været et ildsted, da der også her fandtes forkullede partier. Man må formode, at bålene enten har været benyttet i forbindelse med åleblusning eller transport af ild fra en jagtplads til en anden.

Før båden blev efterladt som vrage på fjordbredden, har man forsøgt at reparere to revner ved sammensyning, idet man langs revnerne med ens mellemrum har boret små huller.

Kort efter det første bådfund dukkede endnu en stammebåd frem af sandlagene. Denne båd var fremstillet af lindetræ og målte 7,1 m. i længden og bredden var 60 cm. Sidehøjden har været ca. 40-50 cm.

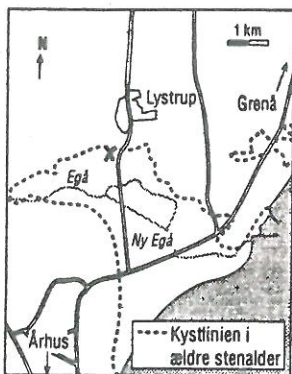
Som i den første båd var der også indvendig mængder af hugspor fra kærneøkser. Sortsvedne og forkullede partier viste, at der formentlig også i denne har været et eller flere ildsteder.

Begge både hører til de ældste i Danmark. Den første er kulstof 14-dateret til at være 7000 år og den sidstfundne ca. 500 år ældre. Lindetræsbåden er således indtil videre Nordeuropas ældste.

Om bådene er drevet frem ved hjælp af årer eller ved staving, må foreløbig stå hen i det uvisse. Kun en ganske lille padleåre er indtil nu gravet frem.

Da udgravningen som nævnt endnu ikke er afsluttet, er der stadig håb om, at der vil dukke mere frem, der kan kaste yderligere lys over nogle af de første beboere i Århusområdet og deres levevis.

Poul Erik Damsgaards sønner fandt i begyndelsen af 80'erne bopladsen i Lystrup - og så blev hele familien inddraget i udgravningerne, som er sket i tæt samarbejde med Moesgaard Museum. P.E.Damsgaard fortæller:

Mortens aften

- hvad er det vi fejrer, og hvorfor spiser mange gåsesteg?

- få svar på det af sognepræsten i Beder, Knud Klausager

De fleste kender til at fejre mortensaften.

I overensstemmelse med god dansk skik, begynder fejringen aftenen før. Mortensdag er den 11. november. Hvem er så denne Morten eller rettere Martin? Morten er en fordanskning. Forældrene var hedninger. Faderen officer. Martin voksede op i Norditalien. 15 år gammel blev han indrulleret i den romerske hær. Han var ellers tiltrukket af kirken.

En vinterdag møder han ved byporten Amiens en nøgen tigger. Han drager sit sværd og skærer sin kappe over, og giver halvdelen til tiggeren. Han bruger sit krigsvåben til at gøre jodt med. Om natten har han en drøm, hvor han ser Jesus stå med tiggerens kappe om sig og sige til englenerne: Martin, den endnu dødbte, har givet mig denne kappe. Martin ader sig døbe og søger at komme ud af hæren. Før et stort slag nægter han at kæmpe. Han beskyldes for fejhed, men tilbyder at gå i spidsen våbenløs. Men fjenden overgiver

sig uden kamp. Det var et tegn fra Gud. Så kan Martin forlade hæren.

Han gemte sig i gåsestien

Efter en omtumlet tilværelse grundlægger han et munkesamfund ved Poitiers. Det fortælles, at en af disciplene dør før sin dåb. Martin kalder ham tilbage til livet ved bøn. Ud over disciplen havde han senere 2 dødeopvækkelser.

Martin var efterhånden kendt som en

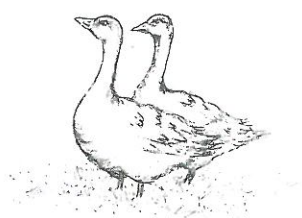

Illustration: Anne Bech

meget from mand. Indbyggerne i Tours ville i 371 gøre ham til biskop, men Martin ønskede at leve meget beskedent. Han ville ikke være biskop og flygtede derfor og gemte sig i en gåsesti. Gæssene skræppede op og afsøredede ham. Så blev han biskop. Det fortælles, at det er derfor, der spises mortensgås, men skikken kendes først her i landet fra omkring 1550.

Han grundlagde et munkesamfund uden for

Tours. Her opholdt han sig, bår de biskoppelige pligter ikke krævede ham andre steder, i stedet for at være i sin bispebolig. Det bekom ikke de andre biskopper godt, at Martin var blevet biskop. Han var for tarvelig i tøjet, og han så alt for grim ud. De andre biskoppers modvilje kunne muligvis også skyldes misundelse. Han gjorde både store og små undere. Engang var der en flok soldater, der gav ham prygl. Bagefter ville deres heste ikke flytte sig ud af stedet. Først da soldaterne havde sagt undskyld til Martin, ville hestene gå.

Det er begravelsesdagen, der fejres

Martin døde den 8. november 397 i byen Candés. Byen lå i Poitiers stift. De gjorde derfor krav på Martins lig. Men det gjorde de også i Tours. Begge parter holdt vagt over ham. Folkene fra Poitiers faldt imidlertid i søvn. Det benyttede folkene fra Tours sig af og bragte Martin til Tours. Det skete den 11. november. Det er altså hans begravelsesdag, der fejres. Der begyndte snart at ske undere ved hans grav. Det strømmede til med pilgrimme, og det gav gode penge, så man fik råd til at bygge en meget større kirke.

Så populær var Martin, at han overlevede reformationen i Danmark 1536. Mortensdag var fast helligdag her i landet indtil 1770.

Foredrag for ældre

hver mandag kl. 15.00 i
rundtvigssalen i Guldsmedgade!

sidste nr. af Nicolai præsenterede Frit Oplysningsforbund deres nye foredragsrække, der anvender sig til alle ældre mennesker. I rækken er mange forskellige foredrag - lige fra "min barndom på et børnehjem" med Peder tougaard til "erindringsglimt set i bakspejlet" ved Herluf Eriksen.

FO har spurgt Jos Hansen, som er eksamineret etnograf og bl.a. holder foredragene på rejse i Tyrkiet og på gæstebesøg i Rusland om han har boet i disse lande, siden han kan rælle så meget herom. Hertil svarer Jos Hansen, at det har han dog ikke, men han har vist i over 40 lande, og har været i alle ver-

densdelene. Det hele startede med hans konfirmandrejse til Italien.

Jos Hansen fortæller, at når han rejser selv, foregår det ofte på tommelfingeren, at han altid tager billeder, finder udklip, indsamler materialer, som ikke findes i de turistmaterialer, vi har herhjemme. Han foretrækker at bo hos private, for så kommer man virkelig ind i deres kultur. For Jos Hansen er det nemlig ikke kun de turistprægede ting, der tæller. Han forsøger også at gå i dybden, f.eks. hvordan lever befolkningen, hvorfor er der ting, de ikke spiser, hvorfor klæder de sig, som de gør.

Tyrkiet

Jos Hansen siger, at Tyrkiet er et dejligt rejse-land, og indrømmer - hårdt presset - at Tyrkiet nok er det land, der står ham nærmest - han kan endda også tale lidt tyrkisk.

Alene i år har Jos Hansen været i Tyrkiet 5 gange, heraf har de 3 gange været med ældregrupper. Jos Hansen anbefaler gerne, at de grupper han har med til Tyrkiet, også møder det tyrkiske folk, så de inspireres til at komme dybere ind i deres skikke og kulturer. Skulle der iøvrigt være nogle aktive grupper, der er interesseret i en sådan tur, ja, så skal man blot sige til...siger Jos Hansen ... på tlf. 8616 2017.

Men tilbage til Frit Oplysningsforbunds ældreforedrag på rejse i det tyrkiske ferieparadis. Jos Hansen tager udgangspunkt i en lille by ved Ægæerhavet. Herfra bevæger man sig ind i landet, hvor man besøger kendte og særprægede naturområder, historiske bygningsværker og naturligvis også se på hvad der bydes på i og omkring ferieområderne.

se servicesiden

Århus Kommunes grønne initiativer

- interview med rådmand Niels Eskildsen

Ved det netop afsluttede budgetforlig i Århus Byråd er der som noget helt nyt reserveret penge til en grøn pulje. I den anledning havde FO's Torben Dreier en snak med rådmand Niels Eskildsen om kommunens grønne initiativer.

Torben Dreier bad først Niels Eskildsen om at fortælle lidt om, hvad der allerede er igang inden for hans forvaltning, der har ansvaret for kommunens jorder og grønne arealer.

Snart totalforbud mod sprøjtning af kommunens egne arealer

Vi arbejder hen imod at gøre Århus Kommune sprøjtning, dvs. fri for giftsprøjtning mod skade-

sprøjtningen. Det er realistisk at blive helt sprøjtning, og der ligger da også et forslag i byrådet om totalforbud mod sprøjtning af kommunens egne arealer. Det er ikke et spørgsmål, om det kommer, men om det skal ske i ét hug, eller om det skal gennemføres i faser.

Beder - sprøjtning frit område

Men, som vi kan se af tallene, så er det faktisk de private haveejere, der er de store syndere, når det gælder sprøjtning. Så det er vigtigt at få dem til at nedsætte forbruget og helst også blive sprøjtning. Det er et spørgsmål om holdninger, og som et forsøg er forvaltningen gå i samarbejde med Beder Fællesråd om at gøre Beder til sprøjtning frit område. En del af forsøget er en fælles urtehøve, som beboerne er sammen om at passe og få udbyttet af. Her får de en dialog om have dyrkning med og uden

Tilbud til NICOLAIs læsere fra rådmand Niels Eskildsen:

Gå i skoven med skovridder Peter Bruun søndag, d. 24. nov. kl. 11 og få gran, kogler og andet pynt med hjem til adventskrans eller juledekoration.

Peter Bruun vil fortælle om planter og dyr i efterårsskoven, og bagefter samler man materialer til at pynte adventskransen eller lave juledekoration med.

Se servicesiden.

gisk, men vi arbejder på at få flere økologiske forpagtere. Samtidig snakker vi med de konventionelle landmænd om økologisk drift, som nogle af dem er meget fjendtlige overfor. Men det er helt nødvendigt at gøre noget nu, hvis vi skal undgå, at det om nogle år bliver ekstremt dyrt at reparere de skader på natur og grundvand, som vi lægger grunden til nu. Det er mit ønske, at kommunen beslutter, at det vil vi gøre noget ved og afsætter penge til det, så man blandt andet kan tilbyde de konventionelle landmænd kurser i økologi.

Hvad skal de 2 millioner kr. i den nye grønne pulje bruges til?

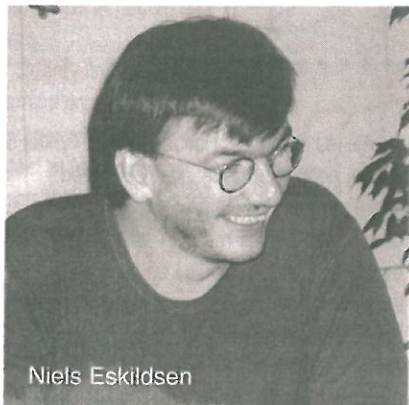
Grøn oprustning

Først vil jeg sige, at puljen er udtryk for en oprustning på det grønne område i de ellers traditionelle nedskæringsbudgetter. En fjerdedel af puljen er øremærket til fællesrådene rundt omkring i kommunen, som kan søge om penge til at opfylde ønsker til deres grønne områder.

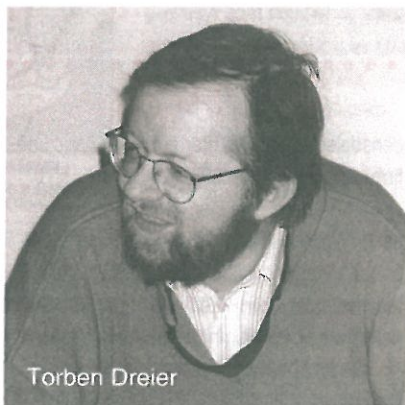
Grønne guides

Ellers er tanken, at resten af puljen blandt andet kan bruges til at lønne nogle grønne guides, uden at det på forhånd er besluttet, hvad de skal lave. Tværtimod ønsker vi idéer fra oplysningsforbund, produktionsskoler, daghøjskoler, boligforeninger og andre interesserede til arbejdsopgaver for grønne guides. De kan fx arbejde videre med Beder-modellen og gå i gang med andre naturområder. De grønne guides kan også være aktive i dialog

Fortsættes side 7

Niels Eskildsen

Torben Dreier

dyr og ukrudt på kommunens jorder - hvadenten det er landbrugsjord eller skov og park. Og kommunen er allerede kommet langt med at reducere brugen af sprøjtemidler. Salget af sprøjtemidler viser, at der i parcelhushaver og lignende bruges 1,7 kg giftstof pr. hektar, medens landbruget bruger 1,6 kg. Men i kommunen er man nede på kun at bruge 0,23 kg sprøjtegift pr. hektar. Det hænger sammen med, at det er de veluddannede folk, der står for

sprøjtning, og deltagerne får illustreret, at sprøjtning ikke er livsnødvendig.

Århus Kommune er landets største jordbesiddende. Hvordan ser det ud med økologien?

15% dyrkes økologisk

Af det samlede areal er ca. 3000 hektar landbrugsjord, som er forpagtet ud til private landmænd. Omkring 400 hektarer dyrkes økolo-

K O N K U R R E N C E

På bytur i Århus

Hvilken konge sidder på rytterstatuen på Bispetorv?

Christian d.8., Christian d.10., Frederik d.9.

Hvor findes "Agnete og Havmanden"?

Ved rådhuset, på Banegårdspladsen, på Store Torv

Hvor står "Grisebrønden"?

På Stjernepladsen, på Rådhuspladsen, på Lille Torv

Sæt x og deltag i lodtrækningen

om flere æsker med KUNST-

KORT a kr. 75,- pr. stk. fra

Meeting Point

Kunst-Kommunikation-Litteratur-Musik
tlf: 8676 1940 & 8676 1910 fax: 8676 1980
Guldsmedgade 26, Postboks 595, 8100 Århus C.

Navn _____ tlf. _____

Adr. _____

Postnr. _____ By _____

Sendes til Frit Oplysningsforbund, Guldsmedgade 25, 8100 Århus C. Senest d. 1/12 '96

Uhm - kanelduft!

Sannas Conditori i Vestergade, Århus, byder på lækker æble-kanel kage:

Tærtedej: ca. 120 g mel, 50 g sukker, 60 g smør, 1 æg, 4 g bagepulver

Fyld: 75 g kranssekagemasse, 25 g smør, 35 g sukker, 1 æg (+ evt. 30 g groft hakket valrhona 70% chokolade)

De to deje blandes hver for sig. En tærteform fores med tærtedej. Fyldet spredes ud i formen og derpå lægges æblebåde helt tæt som ringe. Drys rigeligt med kanel ovenpå.

Resten af tærtejejen lægges over tærten i strimler, som fletlåg. Tærten bages ved ca. 200 grader i ca. 20-30 min.

En ny daghøjskole i Århus. Fortsat fra side 3.

De fire første kompetencer er dem, som man også plejer at kalde de bløde kvalifikationer, dem, der ikke kan måles med hårde tal gennem prøver og eksaminer. Men de er jo de vigtigste, fordi de er grundlaget for de andre kompetencer de hårde kvalifikationer. Hvis vi fx ikke kan passe tiden eller holde aftaler, så får vi det svært med at være en del af fællesskabet og at klare et arbejde eller en uddannelse eller spille i et band.

Daghøjskolen GIMLEs linier:

Dis Is Da Drum - Nyt hold d. 27.1.96

Afrikansk og sydamerikansk rytme og kultur.

Grønt Lys - Nye hold hver 3. måned

Undervisning i almene skolefag for udlændinge.

Kunst, Arkitektur, Design - Nyt hold d. 20.1.96

Udvikling af kreative evner i et aktivt og inspirerende miljø.

Kreativ Genbrug - Holdet starter d. 11.11.96

Lær at lave unikke møbler og indbo af genbrugsmaterialer.

Kulturfolk - Holdet starter i dec. 96 ell. jan. 97

For udlændinge. Rettet mod arbejde som kulturfolk i private og off. virksomheder.

Philosophia -Nyt hold d. 17.2.97

Forstå og oplev klassisk filosofi og nordisk mytologi.

Papirmageri -Nyt hold d. 10.3.97

Lær at lave papir fra grunden og bruge det til udsmykning og brugskunst.

Sangen i rummet -Holdet starter 13.1.97

Lær at bruge din stemme rigtigt til sang på professionelt niveau.

Århus Kommunes grønne initiativer.
Fortsat fra side 6.

med byens grundejere om sprøjtning og være med til at lægge prestige i at blive giftfri. Haveejere, der ikke sprøjter, kan så belønnes med et skilt, et flag eller noget lignende, og sammen med den grønne guide kan de arbejde for at gøre deres gade eller hele kvarteret sprøjtefrit.

Kom med jeres gode, grønne idéer

Men det er bare nogle idéer, jeg nævner her og nu. Tanken er, at forslagene skal komme udefra, og at de grønne guides skal arbejde sammen med de organisationer og borgere, der har de gode idéer.

Magistratens 1. afdeling:

Skatteforvaltningen og Folkeregister

Ejendomsforvaltningen

Naturforvaltningen

Beskæftigelsesforvaltningen

Edb-Centralen

Antal medarbejdere ca. 941 heltidspersoner

Budget 1995: 545 mill. kr.

Indtægter 1995: 292 mill. kr.

Niels Eskildsen (SF) rådmand siden

1.1.1993

Opfordring til NICOLAIs læsere

Kom med spændende og kreative idéer til, hvordan grundejere kan markere, at de ikke bruger sprøjtemidler.

Skal det være et skilt med "Sprøjtefri have", et klistermærke, et grønt flag eller en skulptur, der viser, at denne have eller dette boligområde er sprøjtefrit?

Brug fantasien og send jeres forslag til NICOLAIs redaktion, Guldsmedgade 25, Postboks 159, 8100 Århus C. Sammen med rådmand Niels Eskildsen vil vi udvælge de tre bedste, og give indsenderne en lille præmie.

Servicesiden

På SERVICESIDEN lister vi de aktiviteter op, som vi mener kunne interessere vore læsere. Det drejer sig om aktiviteter, der giver deltagerne fra forskellige hold mulighed for at prøve noget nyt og møde andre mennesker.

ANNONCE

Frit Oplysningsforbund tilbyder følgende:

GRØNNE FOREDRAG

Tirsdag d. 12. november
Hvad skal der ske i det 21. århundrede?
v/Lars Bo Jensen

Tirsdag d. 3. december
Økologi: Mulighed eller utopi?
v/Hanne Olsen

Tirsdag d. 28. januar
Den politiske forbruger
v/Paul Holmbeck

Torsdag d. 25. februar
Århus Kommunes affalds- og genbrugs-politik
v/rådmand Hans Schøtt

Alle ovennævnte foredrag begynder kl. 19.30 og afholdes på Sct. Annagades Skole

Tirsdag d. 15. april kl. 18.30 i Odder
Forår i den økologiske have
v/Susanne Mørk-Jensen

Dette foredrag afholdes i Den økologiske have i Odder og begynder kl. 18.30
v/Susanne Mørk-Jensen

Foredragene koster 35 kr. hver. Der kan købes klippekort til 3 foredrag for 90 kr.

Foredragsrækken er arrangeret i samarbejde med Grønne Familier i Århus Amt og gennemføres i henhold til forkeoplysningsloven, og man kan kun melde sig til gennem Frit Oplysningsforbunds kursusbutik.

Tag i skoven

med skovrider Peter Bruun.
Søndag den 24/11 kl. 11.00 og få gran, kogler og andet pynt med hjem.
Hold nr. 6044. Mødested: Ømereden.
Pris 10 kr. Tilmelding senest 20/11

FOLKEOPLYSNINGSHUSET

- **faste eftermiddagstilbud:**
Bevægelse for voksne hver mandag/onsdag
Bev. for børn og voksne hver tirsdag/torsdag
Computerværksted alle hverdage

FOLKEOPLYSNINGSHUSET

- **mange forskellige tilbud:**
20/11 Fortælling for voksne
20/11 Fortælling for børn
23/11 Hverdagsmassage i week-enden
24/11 Hverdagsmassage i week-enden
27/11 Fortælling for voksne
2/12 Victoriansk stofpynt
4/12 Julefortælling for børn
5/12 Julestue
10/12 Gaveindpakning
11/12 Julefortælling for børn
12/12 Kalligrafi med kinesiske tegn
11/01 Bevæg dig i week-enden
14/01 Sang
15/01 Skuespiller? Er det dig?
18/01 Dans og bevægelse
21/01 Besøg et kreativt værksted
22/01 Fortælling for børn
25/01 Bevæg dig i week-enden
28/01 90'ernes børneopdragelse
28/01 Forældre/barn massage, børn min. 6 år
29/01 Fortælling for voksne
04/02 90'ernes børneopdragelse
04/02 Forældre/barn massage, børn min. 6 år
05/02 Origami
08/02 Dans og bevægelse
11/02 Sang
13/02 Kalligrafi med kinesiske tegn
15/02 Lege og småspil for børn og voksne

Rekvirer vort program over "Folkeoplysningshuset", der løber helt frem til juni 1997.

FOREDRAG FOR ÆLDRE

Min barndom på et børnehjem.
Peder Stougård fortæller om myter omkring det at bo på et børnehjem.
Hold nr. 6906. Dato 2/12 1996 kl. 15.00

Julens salmer og sange.
Kirsten Ottesen, docent ved Det Jyske Musik-konservatorium, fortæller og underholder.
Hold nr. 6907. Dato 9/12 1996. kl. 15.00

Piet Hein.
Mød den spændende foredragsholder Maria Sjøquist, der vil fortælle om Piet Hein.
Hold nr. 6908. Dato 6/1 1997. kl. 15.00

Musik er liv og - som dette uudslukkeligt.
Kirsten Madsen vil lade musikken og sangen være temaet for denne eftermiddag.
Hold nr. 6909. Dato 13/1 1997. Kl. 15.00

Et gøglerliv.
Poul Christian Asmussen fortæller om gøglerens og gøgleriets fortid, nutid og fremtid.
Hold nr. 6910. Dato 20/1 1997. Kl. 15.00

Fællessang/klavereftermiddag
Claus Jørgensen har lavet en cocktail af lidt snak og megen fællessang med smukke klaverforestillinger.
Hold nr. 6911. Dato 27/1 1997. Kl. 15.00

Dagbogsblade fra sagøen Island.
Kirsten Madsen fortæller om sine rejseindtryk.
Hold nr. 6912. Dato 3/2 1997. Kl. 15.00

Fra bagerdisk, via Marselisborg Slot til Ellevang Kirke.
Her er Gyrithe Madsen præst i dag. Hun fortæller om denne vej.
Hold nr. 6913. Dato 10/2 1997. Kl. 15.00

Her er mit liv - hvad med dit?
Gunhild Weisbjerg giver dig en cocktail af

lige dele livsmød, hudløs ærlighed, dyrekøbt erfaringer samt hemmelige ingredienser.
Hold nr. 6914. Dato 17/2 1997. Kl. 15.00

Skæbneforetællinger.
Thorbjørn Berg, tidligere højskoleforstander, fortæller levende om sin barndom i Finmark Norge 1932-44.
Hold nr. 6915. Dato 24/2 1997. kl. 15.00

Rekvirer vort program over "foredrag for ældre", der løber helt frem til juni 1997.

Alle foredragene foregår i "Grundtvigssalen" Guldsmedgade 25 og koster 15 kr. incl. kaffe og brød.

ØVRIGE TILBUD

Hvad kan en grafolog se ud af håndskriften?
Hold nr. 6007. Sted: Sct. Annagades sk. Tirsdag, den 12/11 kl. 19.00
Pris 60 kr.

Tænk dig glad!
Hold nr. 6000. Sted: Sct. Annagades sk. Mandag, den 18/11 kl. 19.00
Pris 60 kr.

Howdan kommer jeg i gang med en kostændring?
Hold nr. 6028. Sted: Badstuegade 9, 1. Tirsdag, den 19/11 kl. 19.30
Pris 50 kr.

Om at investere
Hold nr. 1537. Sted: Læssøesgade skole Tirsdag, den 19/11 kl. 19.00
Pris 95 kr.

Brug AmiPro professionelt
Hold nr. 4585. Sted: Havnegade 6 Lørdag/søndag 23-24/11 1996 kl. 10.00-16.55
Pris 425 kr.

Forårsprogrammet er på vej

I begyndelsen af januar, bliver FO's forårsprogram sendt ud til alle tidligere og nuværende elever. Men kan du ikke vente, er du velkommen til at kigge ind i kursusbutikken fra midt i december og hente et eksemplar - eller ringe og få det tilsendt.

Information og tilmelding

FRIT OPLYSNINGSFORBUND

GULDSMEDGADE 25, 8100 ÅRHUS C · TELEFON 86 12 60 00